

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Krúdy Gyula*

Cím: *Aranjuezi éjjelek*

Forrás: *Magyarország*

Byp.
(Hely)

1916 II / 5
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy **308**

Hely

Idő

"1916"

Személy

Helyszán

Közn. nyomt. XX. cs. 23. sz.

terek, cvikkeres ruhafárosok, megbízható portások és a nők kitartott gavallérai nélkül?

Kovács, aki többféle mesterséget próbált életében míg eltalálta, hogy a legmegbízhatóbb élet az éjjeli mulatóhelyen, a táncosnők szoknyája körül kinálkozik: ijedtében meghalt. Szükség nincs immár az ő személyes közreműködésére.

Az óra egyet üt és pirosuló, lármás vigalom többé nem kezdődik a helyiség árkádjai alatt. A nagybögöst utolsónak tologatja kifelé a kapun a tulajdonosné, s ezután nyomban elalusznak a transzparensok, rafinált lámpások, báli zenében és a táncforgatagában halkán megrázkódó csillárok.

Egér szalad át a parketten, hol tegnap Juczi kisasszony lejtett combig feltürött piros szoknyában.

És Jean, (az orfeumból) most családi életet kezd.

Az ifju hirlapírók, akik hajdanán itt a zenekari üléseket elfoglalták, bánatosan forgatják az angol nyelvtant.

Elszánt leánykereskedők más hivatás után néznek és ezentul a közügyekkel foglalkoznak.

Két órákor már csak a kisértetek tányáznak az elhagyott termekben, akiket a Dunából fogdostak össze, hulla-nézökből verbuváltak, Somosy ur rendezi az első kvadrillt és Turf Karolin tölti be a háziasszony

szony tiszttségét.

Az öngyilkosok, a bukottak, a bebörtönöztek, a szélhűdésesek, akik egykor az orfeumi lány harisnyakötőjéért elmulaszdorító e szó! szinte fizikai fájdalmat érzünk, tották egyéb álmaikat, öreg kéjencek és ifjunint az élet elviselhetetlen jeleneteinél, — szédültek a messziségbe sorakoznak a fran-felköltötte a belügyminiszter figyelmét, becia négyes első figurájához.

A kisértetek mulatozását nem tilthatja az összes szabadságos katonák, civilek, kávéházi nők kimulathatják kedvüket.

Vége visszatérhetnek ők kakasszó előtt az elsötétített helységekbe, ahol életüket eltöltötték, mint a holtak, akik távolról, a sarokról megnézegetik a házakat, ahol egykor boldogok voltak.

Bankárok, kereskedők, hamisjátékosok, jockeyk, előre megjelölt sikkasztók, mámoros földesuraságok, szerencsés kártyások, boldogtalan családapák, öreg iparosok és mindenütt jelenlévő pesti hirlapírók járják a táncot.

Az éjszakai pezsgő liangtalanul durran, mintha a híres „pupos” nyitná, az öreg Munczy primás a hegedűhurjai helyett a nagy deres szakállán vonja a csábos francia nótát, Lazarovics, a tönkrement nábob üldögél a lépcsőn, amíg a nagybögöt az éjjeli mulatozásból el kell cipelni, Carola Cecilia tán kisértet korában is a cipőjéből átja meg gavallérjaít, míg a zongorát Breitner, egy vérhányó fiatalember verdesi s a legocsmányabb dalokat éneкли, amelyeket valaha Pesten kitaláltak.

Aranjuezi éjjelek

A pesti éjjeli helyiség — olykor mily unalmas! szinte fizikai fájdalmat érzünk, — az összes szabadságos katonák, civilek, kávéházi nők kimulathatják kedvüket.

Cigányok, kéteshírű némberek, nagyszágos asszonyok, kártyások, gibicek, lumpok, ügynökök, alkalmoszerzők, szédelgők, facérszínészek, gyanus existenciák hazatakarodnak. Senkinek sem lopják el az aranyóráját, pénzt, hitét, kedvét a mulatóhelyeken.

Egy szegény, félszeg és furcsa ember, bizonyos Kovács F. Sándor, a Télikert igazgatója ijedtében tegnap meghalt.

Nem érdemes tovább élni, ha a Germanos nevű hölgyzászlóalj tagjait nem lehet szétosztani a különszobákba.

Mit ér az élet, ha nem bolondul meg a délvidéki disznóhajcsár éjfelután három órákor?

Mily unalmas, érdektelen, fárasztó lehet élni becsipett nők, leitatott férfiak, mámoros muzsikások, véres kéznyomu ezresbankók, szédült hadseregszállítók, Dodók, váratlan krupieék, virágáros-asszonyok, éjjeli ügynökök, vidéki bolondok, féleszü táncosnők, romlott szemü színésznők, konvencionális korhelyek, lármás ifju hirlapírók, táncmes-

A Téli kert igazatója természetesen nem óhajtott e pénztelen, másvilági vendégek szolgálatára lenni s elment előbb, mielőtt egy duhaj mulatozónak eszébe jutna őt előparancsolni.

Parfóm és zene, divák és virágárusok hercegnék, félbolond kurtizánok és csinos ciszerítve?...

Gányprimások, jókedvű pincérek és eszes tulajdonosnék élete így bevégeztetvén: senki sem tölti tunya ágyban többé a nappalokat minden éjjeli ember megjavul, délelőtti üzlet után néz, a zongorások sorsjegyet kínál, a táncmesterek szolid kurzust nyitnak a növekedésben és az éjszaka nappal ismeretlen figurái elhelyezkednek a polgárok rendszeres életmódjában.

Érdekes kísérlet ez. Nőket látunk majd, akiket kifestett arccal szoktunk meg emlékeztetünkben, a barátok templomába járogatni; frakkos emberek nappali ruhában mutatkoznak; olcsóbb lesz a virág, a szerelem, a nóta; s a táncosnő petyhüdt szoknyafodrait nem hevíti hajnalban Pomerybora... az ajándékba kapott virágkoszorukat érintetlenül, saroktapodás nélkül vissza fejükön Terpsichore szegény pesti leányai.

A kis hotelben délután tépést csinál a szonett.

Amde mit csinál a hírlapíró, a nyomdász, a hisztérió, a filozófus, az összeszámolatlan éjjeli bagoly, aki az életnek egy önkényes vagy önkénytelen fordulása által az éjszakára, a megnyugovásra, a csendre, a hallgatagságra, a gondolkodásra van kény-

Hová menjen Tóth Béla, ha a régi Fiume kávéházat bezárják? Cholnoky Viktor hol keressen pihenést, miután éjjel a hírlapot szerkesztette és három óráig a nyomdában ügyelt arra, hogy a Vizállás rovat számjegyeit mutálgják?

Egykor a pesti hírlapírói — és félig-meddig az írói élet, — éjszakára volt berendezkedve, még pedig az éjjelutáni éjszakára, midőn a polgárok már hazamentek és telitüdőből lehet ordítani a kávéházban, hogy X. vagy Y. a legnagyobb panamista vagy a legrosszabb költő Magyarországon.

A régi hírlapírók szerették a kas-rend-„Princi”, — aki Steuer néven is megemlékeztet hagyt hátra, — a Fiumében, később a New-Yorkban ápolta hírlapíró gondtalan, éjjeli életét. Tóth Béla, Bródy Sándor, Herczeg Ferenc ülnek a márványasztalnál éjszaka. Ábrányi Kornél — az oroszlanfejű — olykor megjelenik munkatársaival a Centrálban, Makai Emília szőlőt eszik, Márkus József borostyánszivarzsiptkát elharap, Zuboly egy sarokban írja

cikkeit az estilapnak.

Ady Endre, Révész Béla, Szép Ernő és sok más költő, akik egykor a szomszédasztaltól hallgatták a vitatkozást, azóta külön asztalokat alapítottak.

Régebben Reviczky Gyula, Benedek Aladár és a többi hősök idejében pláne az éjjeli kávéházakban lakott a modern magyar irodalom. A költők és írók, mint az elárvult, esőverte lepkék igyekeztek egymás nyomába, testvéri életet is éltek és megmelegedtek egymás dermedt kezeit.

És a homokórámon még egy dátum és fényvel világosodik: a Pillvax-kávéház ideje, ahol a magyar forradalmat megcsinálták Petőfi és társai.

Talán szabadságharc sem lett volna, ha a Pillvax-ot éjjel után egy órakor bezáratja a hatóság.

És manapság is a családos és családatlan hírlapírók, költők és hangulatos foglalkozásu szélverte férfiak éjjelente szívesen virrasztanak a kávéházaikban. (Persze, különböző kávéházakban, meggyőzések és hitek szerint.) Ők az éj lovagai, akiket napközben furcsán, csodálkozva néznek az emberek. Ők tovább élnek őseik életét, — a félbolondok, rajongók, alkotók, forradalmárok korát. Kis magányos életük szomorú szenzációi nem egyszer az éjjeli kávéház márványasztalához fűződnek. Bánataik, örö-

meik s reménységeik itt elhangzanak, a ká-
bát alatt, a szívben... A szerkesztő el-
mondja éjjeli lapját, a hírlapíró kalandját,
új versen gondolkozik a költő, a filozófus
nevet, az író sikerről ábrándozik... Bánat,
bú, csönd, céltalanság lakik e helyeken; a
reménytelen Cholnoky Viktor, a boldogta-
lan Zuboly, a forradalmár Inczedy László
árnyalakjai üldögélnek a szomszédos üres
asztaloknál; egy sarokban Reviczky sir,
másfelé angol ujságjait olvassa egy korán
elhunyt hírlapíró, a sánta Neszmély Artur
jön csörömpölve és a kormány legujabb
stiklijéről szaval, Mikés doktor fájdalmas
cinizmussal mosolyog, szerkesztők, költők,
félbolondok ülnek hajnalban... Céltalanul,
reménytelenül, önfeledten.

Vajjon mit gondolnak majd magukban,
ha ezentul éjszaka haza kell menni, —
ágyba, koporsóba, magányba, hervadt
csendbe, némaságba? Némelyik megáll a
kapuban és a házmesternek mondja el
furcsa kalandjait, amelyet ezelőtt a kollé-
gája mulattatására elgondolt!

Forrón szeretni, ifjan vagy deresfővel s
utána elaludni s új nővel álmodni, — sze-
relmes ideálokat egy éjjelen át mással fel-
cserélni: — ez volt az éjjeli hírlapíró élete
hajdan a kávéházban.